

De locatiedirecteur en examinatoren van het ISW te Naaldwijk, daartoe gemachtigd door het Bevoegd Gezag van deze school, overwegende dat ter uitvoering van artikel 31 van het vigerende Eindexamenbesluit VO een examenreglement moet worden vastgesteld, besluiten:

dat met ingang **van 5 september 2019** voor leerlingen vanaf de leerjaren VWO-4 en HAVO-4 het eindexamen voor de afdelingen VWO en HAVO wordt geregeld met inachtneming van de volgende bepalingen:

I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Het examenreglement omvat procedurele en organisatorische regelingen ter uitvoering van het schoolexamen en het centraal examen

- 1 Het examenreglement wordt vastgesteld door het Bevoegd Gezag.
- 2 Het examenreglement is in werking getreden **op 5 september 2019**.
- 3 Het examenreglement is gekoppeld aan een lichting en heeft een geldigheidsduur van 2 jaar (HAVO) resp. 3 jaar (VWO) en wordt in principe stilzwijgend verlengd voor de volgende lichtingen.
- 4 Indien daartoe aanleiding bestaat, kan het Bevoegd Gezag het reglement tussentijds wijzigen.
- 5 Het Programma van Toetsing en Afsluiting (hierachter korthedshalve PTA genoemd) wordt per leerjaar vastgesteld onder verantwoordelijkheid van de locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen. Het PTA wordt in ieder geval aan de leerlingen meegedeeld vóór 1 oktober 2019.
- 6 Dat geschiedt met een verwijzing naar de internetsite van de school.
- 7 Kandidaten en de ouders/verzorgers van de minderjarige kandidaten moeten vóór 4 oktober 2019 een ondertekend formulier inleveren waarop zij verklaren het examenreglement te hebben ontvangen en kennis genomen te hebben van de daarin opgenomen bepalingen en regels.

Artikel 2 Begripsomschrijvingen

- 1 Zie het hierboven genoemde Eindexamenbesluit VO voor o.a. de volgende begrippen: de Wet, Onze Minister, Inspectie, Kandidaat, Gecommitteerde, Examinator, Eindexamen, Examenstof, Staatsexamencommissie, het Bevoegd Gezag [de Algemene Directie gemandateerd door het Curatorium als gevolmachtigde van de SCO Lucas] en Examencommissie [bestaat uit één lid van de schoolleiding, de examensecretaris en een door de schoolleider aangewezen examinator].

Artikel 3 Toelating tot het eindexamen

- 1 Het Bevoegd Gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
- 2 Een kandidaat kan in enig tijdvak van het centraal examen slechts toegelaten worden, wanneer hij alle onderdelen van de vakken van het schoolexamen heeft afgerond.
- 3 In afwijking van artikel 32, tweede lid, van het Eindexamenbesluit VO wordt de kandidaat toegelaten tot het centraal examen, hoewel het vak lichamelijke opvoeding niet is afgesloten.

- 4 Het bevoegd gezag kan de in lid 3 genoemde kandidaat in de gelegenheid stellen het schoolexamen in het desbetreffende vak af te sluiten na aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen, doch uiterlijk een week voordat de uitslag wordt vastgesteld. Het bevoegd gezag zendt de resultaten zo spoedig mogelijk aan de inspectie.

Artikel 4 Afnemen eindexamen

- 1 De locatiedirecteur en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het Bevoegd Gezag het eindexamen af.
- 2 De locatiedirecteur wijst één van de personeelsleden van de school aan als secretaris van het eindexamen.

Artikel 5 Indeling eindexamen; profielwerkstuk

- 1 Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.
- 2 Het schoolexamen VWO en HAVO omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk (of een presentatie) waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het gekozen profiel.
- 3 Het profielwerkstuk heeft betrekking op één of meer vakken, behorende tot het examenpakket van de leerling. Tenminste één van deze vakken heeft een omvang van tenminste 400 uur voor het vwo en 320 uur voor havo.

Artikel 6 Het eindexamen

- 1 Het eindexamen omvat:
  - a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 26 b (vwo) en 26 c (havo), eerste lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O
  - b. de vakken van het profieldeel van één van de profielen, genoemd in artikel 26 b, derde tot en met het zesde lid (vwo) en in artikel 26 c, derde tot en met vijfde lid (havo) van het Inrichtingsbesluit W.V.O,
  - c. tenminste één vak met een normatieve studielast van tenminste 440 uur (vwo) of 320 uur (havo) van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 26 b, zevende lid (vwo) en artikel 26 c, zesde lid (havo) van het Inrichtingsbesluit W.V.O., die tezamen overeenkomen met de wettelijk vereiste studielast, zoals geldend voor scholen voor havo resp. vwo, met dien verstande dat door het Bevoegd Gezag vast te stellen vakken en andere programmaonderdelen onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voor zover onze Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend.

Artikel 7 Absentie

- 1 Als een kandidaat door ziekte of door een andere vorm van overmacht niet in staat is aan een onderdeel van het schoolexamen of centraal examen deel te nemen, moet dit telefonisch of schriftelijk per dag voor de aanvang van de zitting(en) gemeld worden aan de locatiedirecteur of de door de locatiedirecteur aangewezen vervanger. De locatiedirecteur kan hierover met de ouders een andere afspraak maken, wanneer bekend is dat een leerling gedurende langere tijd afwezig kan zijn. Bij de afmelding dient de naam van het vak van de toets te worden aangegeven.
- 2 Een kandidaat, die de opgaven voor het schoolexamen of het centraal examen heeft ontvangen, wordt geacht aan de zitting deel te nemen. Deelname aan een zitting betekent dat het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid behoudt. Het is daarom van groot belang dat een kandidaat die er onzeker over is of hij in staat is aan het

- schoolexamen of centraal examen deel te nemen, contact opneemt met de locatiedirecteur of de door de locatiedirecteur aangewezen vervanger. Eenmaal gemaakt werk wordt te allen tijde beoordeeld¹.
- 3 Een kandidaat, die door een in het eerste lid van dit artikel genoemde oorzaak een toets of een examenzitting niet heeft bijgewoond, dient zodra hij weer op school komt een verklaring (verstrekkt door de school) ondertekend door één van zijn ouders / verzorgers (of wanneer de kandidaat meerderjarig is door hemzelf) in te leveren bij de locatiedirecteur of de door de locatiedirecteur aangewezen vervanger.
  - 4 De locatiedirecteur kan in geval van ziekte besluiten een controlerend geneesheer in te schakelen.
  - 5 Als de wettigheid van eventuele afwezigheid naar het oordeel van de locatiedirecteur niet voldoende vaststaat, is op de betrokken kandidaat het bepaalde in artikel 8 van toepassing.

Artikel 8 Onregelmatigheden

- 1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het school- of eindexamen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de locatiedirecteur na intern overleg maatregelen nemen.
- 2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a het toekennen van het cijfer 1 voor een toets, praktische opdracht of profielwerk-stuk van het schoolexamen;
  - b het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het centraal examen;
  - c het ontzeggen van de deelname aan een herkansing voor een bepaald vak dan wel voor een bepaalde periode;
  - d het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
  - e het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
  - f het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de locatiedirecteur aan te wijzen onderdelen.
- 3 Indien het hernieuwd examen bedoeld in artikel 8 lid 2 betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
- 4 Het inleveren van werkstukken, praktische opdrachten, handelingsdelen of lijsten van gelezen boeken is gebonden aan termijnen die in het PTA per vak staan vermeld. Indien de kandidaat door overmacht niet in staat is aan deze verplichting te voldoen, stelt hij de locatiedirecteur en examinerator hiervan zo spoedig mogelijk in kennis. **Dit dient in ieder geval te geschieden vóór de uiterste inleverdatum die in het PTA is genoemd.** Indien er geen sprake is van overmacht kan een maatregel genomen worden die beschreven is onder artikel 8 lid 2.
- 5 De beslissing van de locatiedirecteur wordt aan de kandidaat ter hand gesteld. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde met betrekking tot de beroepsmogelijkheid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de algemene directie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.

---

¹ Toelichting door middel van een voorbeeld : Melding van ziekte achteraf: een kandidaat heeft deelgenomen aan een schoolexamen of centraal examen en zegt na afloop zich tijdens deze toets niet lekker gevoeld te hebben. Hij kan dan geen beroep doen op nietigverklaring van de toets. Het gemaakte werk wordt volgens het correctiemodel beoordeeld. Het principe geldt : "Beginnen is begonnen en maken is gemaakt."

- 6 De kandidaat kan tegen een beslissing van de locatiedirecteur in beroep gaan bij een door het Bevoegd Gezag in te stellen Commissie van Beroep. Het beroep moet binnen vijf werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, in het bezit zijn van de Commissie van Beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken over het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld de schoolexamens of het centraal examen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen en aan de inspectie wat betreft het schoolexamen en centraal examen.
- 7 De Commissie van Beroep heeft tot taak een bindende uitspraak te doen over een door de kandidaat of zijn ouders / verzorgers ingesteld beroep tegen een beslissing die genomen is door de locatiedirecteur na een onregelmatigheid die zich heeft voorgedaan bij een onderdeel van het eindexamen.
- 8 De Commissie van Beroep bestaat uit:
- ❖ De algemeen directeur
  - ❖ Een lid van de Algemene Directie
  - ❖ Een ouderlid van de locatieraad
- [Ouders van examenkandidaten of leden van de examencommissie kunnen geen lid van de Commissie van Beroep zijn]
- 9 Het beroep moet worden gericht aan :
- Aan de algemeen directeur van het ISW
Algemene Directie ISW
Postbus 180
2670 AD Naaldwijk.
Een afschrift moet worden gezonden aan de locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen van de opleiding waar de leerling geplaatst is.

Artikel 9   Geheimhouding

1. Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

II HET PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING VAN HET SCHOOLEXAMEN

Artikel 10 Programma van Toetsing en Afsluiting

- 1 Het Bevoegd Gezag stelt jaarlijks vóór 1 oktober een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vast, dat betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar. In het programma wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansing van onderdelen van het schoolexamen, het herexamen van het schoolexamen, alsmede de regels voor de wijze waarop het cijfer van het schoolexamen tot stand komt.
- 2 Het examenreglement en het programma van Toetsing en Afsluiting voor het desbetreffende leerjaar worden door de locatiedirecteur **vóór 1 oktober** toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.
- 3 De school heeft ervoor gekozen alleen de schoolexamentoetsen op te nemen in het programma van Toetsing en Afsluiting.

Artikel 11. Algemeen

- 1 Het Bevoegd Gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het Centraal Examen op een door de locatiedirecteur nader vast te stellen datum.
2. De toetsroosters worden gepubliceerd op de website van de school.

Artikel 12. De algemene gang van zaken tijdens schoolexamentoetsen

- 1 De in het toetsrooster genoemde aanvangstijd is steeds de tijd waarop met het maken van het examenwerk moet worden begonnen. De kandidaat dient ruim van tevoren aanwezig te zijn.
- 2 Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op en leveren dit ondertekend in bij de locatiedirecteur of bij een de door de locatiedirecteur aangewezen vervanger samen met het gemaakte examenwerk.
- 3 Het meenemen van mobiele telefoons en smartwatches in de examenzaal is niet toegestaan.
- 4 Als de kandidaat te laat komt, mag hij uiterlijk tot een half uur na het begin van de zitting tot de examenruimte worden toegelaten. De kandidaat moet zijn werk echter wel tegelijk met de andere kandidaten inleveren aan het eind van de zitting, dat wil zeggen hij krijgt geen tijdcompensatie².
- 5 Het werk wordt niet met potlood gemaakt. Dit is niet van toepassing op tekeningen en grafieken. Gebruik van correctielak is niet toegestaan.
- 6 Het einde van elke zitting wordt door de daartoe gemachtigde functionaris aangekondigd. Alle kandidaten blijven zwijgend op hun plaats tot het werk van hen door de surveillanten in ontvangst genomen is en het teken gegeven is dat ze mogen vertrekken.

- 7 Het gebruik van boeken, tabellen en andere hulpmiddelen door de kandidaat is verboden met uitzondering van die boeken, tabellen en hulpmiddelen waarvan het gebruik door de

---

² Voor de luister/kijktoetsen geldt de regeling dat de kandidaat niet meer wordt toegelaten tot het eerste onderdeel van de toets wanneer de DVD van de toets is gestart. Hij krijgt in voorkomende gevallen desgewenst wel toegang tot het tweede onderdeel van de luister/kijktoets.

commissie belast met de vaststelling van de opgaven, zijn toegestaan. Voor de aanvang van het centraal examen wordt aangegeven welke boeken, tabellen en hulpmiddelen door de school worden verstrekt. (Woorden)boeken en andere hulpmiddelen die de kandidaat geacht wordt mee te nemen, worden door de daartoe gemachtigde functionarissen gecontroleerd. Voor schoolexamens geldt deze regeling analoog.

- 8 Gedurende het schoolexamen is het de kandidaat niet geoorloofd zonder toestemming van degenen die toezicht houden het lokaal te verlaten.
- 9 De aan de kandidaat voorgelegde opgaven voor een toets worden tezamen met het gemaakte werk ingeleverd bij de surveillant.

Artikel 13 Profielwerkstuk

- 1 Elke leerling moet voor het voltooien van het schoolexamen een profielwerkstuk maken. Voor de eisen die aan het maken van een profielwerkstuk worden gesteld, alsmede voor de beoordelingsnormen en de termijnen waarbinnen het profielwerkstuk moet worden gemaakt, wordt hier verwezen naar de “Leerlingenhandleiding van het profielwerkstuk.” Deze handleiding wordt tijdens of aan het eind van het voorexamenjaar aan de kandidaat uitgereikt.
- 2 Wanneer een leerling zich niet aan de gestelde termijn van inleveren houdt, kan een maatregel genomen worden zoals aangegeven in artikel 8 lid 2 van dit reglement.
- 3 Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer en maakt overeenkomstig de regelgeving deel uit van het zogenoemde “combinatiecijfer” in het gemeenschappelijk deel.

Artikel 14 Beoordeling

- 1 Iedere toets met open en/of gesloten vragen en de praktische opdrachten worden beoordeeld met een cijfer uit een schaal van cijfers van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal.
Aan deze cijfers wordt de volgende betekenis toegekend:

1 - zeer slecht	6 - voldoende
2 - slecht	7 - ruim voldoende
3 - zeer onvoldoende	8 - goed
4 - onvoldoende	9 - zeer goed
5 - bijna voldoende	10 - uitmuntend
- 2 De handelingsdelen worden niet beoordeeld met een cijfer. De handelingsdelen moeten in alle gevallen “naar behoren” dat wil zeggen “voldoende” of “goed” worden afgerond.
- 3 Na iedere toets stelt de examinator de kandidaten en de locatiedirecteur zo spoedig mogelijk in kennis van het behaalde cijfer.
- 4 De kandidaat heeft het recht het gemaakte werk in te zien op een door de examinator te bepalen tijdstip en onder toezicht van de examinator. Het na inzage eventueel bijgestelde cijfer geldt als definitief cijfer.
- 5 De vaststelling van de cijfers voor de toetsen ligt in handen van de examinator. In overleg met de sectie zijn vooraf de normen vastgesteld. De leerling kan beroep aantekenen tegen een toegekend cijfer bij de locatiedirecteur binnen een termijn van drie werkdagen na bekendmaking van het definitieve cijfer. De locatiedirecteur consulteert betrokken docent en/of sectieleider en/of mentor en neemt daarna een besluit.
- 6 Ten behoeve van de voortgangsrapportage worden voor de handelingsdelen, de praktische opdrachten en het profielwerkstuk tijdslijmieten in het PTA gesteld.

Artikel 15 Rapportage

- 1 De locatiedirecteur rapporteert zo spoedig mogelijk na iedere periode schriftelijk aan de kandidaat welke cijfers in de afgelopen periode zijn behaald.
- 2 De kandidaat controleert of deze cijfers overeenstemmen met de hem door de examinator meegedeelde cijfers.
- 3 Deze schriftelijke rapportage wordt gezien als de bekendmaking van het definitieve cijfer.

Artikel 16 Cijfer schoolexamen

- 1 Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopend van 1 tot en met 10.
- 2 Indien in een vak tevens een centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
- 3 In afwijking van het eerste lid wordt het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel beoordeeld met “voldoende” of “goed”.

Artikel 17 Cijfer literatuur

- 1 Het onderdeel literatuur wordt in het cijfer voor Nederlands en in het cijfer van elke door de leerling gekozen moderne vreemde taal opgenomen.

Artikel 18 Mededeling resultaten schoolexamen

- 1 Voor de aanvang van het centraal examen maakt de locatiedirecteur aan de kandidaat bekend:
  - a de cijfers behaald voor de (school)examenvakken;
  - b de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
  - c de beoordeling van de handelingsdelen.

Artikel 19 Herkansing

- 1 Onder een herkansing wordt hier verstaan het opnieuw deelnemen aan een schoolexamentoets.
- 2 Per leerjaar mag een bepaald aantal schoolexamentoetsen worden herkanst. Het aantal schoolexamentoetsen dat herkanst mag worden, is als volgt:
In vwo-4 hebben de leerlingen recht op 2 herkansingen per cursusjaar.
In havo-4 hebben de leerlingen recht op 2 herkansingen per cursusjaar.
In vwo-5 hebben de leerlingen recht op 2 herkansingen per cursusjaar.
In havo-5 hebben de leerlingen recht op 1 herkansing per periode.
In vwo-6 hebben de leerlingen recht op 1 herkansing per periode.
- 3 **Indien een leerling in een periode om welke reden dan ook geen gebruik maakt van de herkansingsmogelijkheid, heeft hij deze herkansing verspeeld.**
- 4 Elke schoolexamentoets die in het PTA van een vak als herkansbaar wordt aangeduid mag, met inachtneming van het gestelde onder lid 2 van dit artikel, door de kandidaat worden herkanst.
- 5 Een toets mag maar éénmaal worden herkanst.
- 6 Het verzoek tot herkansing moet vóór een door de locatiedirecteur te bepalen datum via de ELO van Magister worden ingediend bij de secretaris van het eindexamen. Wie dit te laat doet, verliest zijn recht op de herkansingsmogelijkheid.
- 7 Het hoogste van de cijfers, behaald bij de herkansing en bij de eerder afgelegde toets, geldt als definitief cijfer voor dit onderdeel van het schoolexamen.
- 8 In de regel zal een herkansing op dezelfde wijze plaatsvinden als de oorspronkelijke toets. Herkansing op een andere wijze dan de oorspronkelijke kan de locatiedirecteur toestaan na overleg met de betrokken kandidaat en de betrokken examinator.

Artikel 20 Het examendossier

- 1 Het schoolexamen bestaat uit een examendossier.
Het examendossier bestaat uit:
  - a. een cijferlijst met daarop vermeld de cijfers voor alle vakken van het schoolexamen, de vakken en het onderwerp of titel van het profielwerkstuk, en de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding
  - b. de bij de handelingsdelen behorende dossiers.
- 2 De dossiers behorende bij de handelingsdelen worden bewaard door de kandidaat. De cijferlijst wordt bijgehouden door de secretaris van het eindexamen. Bij het verlaten van de school krijgt de leerling het volledige examendossier mee.

Artikel 21 Doubleren, zakken en vrijstellingen

- 1 Voor de bevorderingsnormen en de vrijstellingen van vakken die daarmee kunnen samenhangen wordt hier korthedshalve verwezen naar de gepubliceerde bevorderingsnormen op de website van de school.
- 2 Aanvulling hierop zijn de speciale regelingen voor afgewezen kandidaten voor het eindexamen zoals vermeld in bijlage A

III HET CENTRAAL EXAMEN

Artikel 22 Centraal Examen algemeen

- 1 De locatiedirecteur deelt jaarlijks voor 1 november aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) mee hoeveel kandidaten aan het centraal examen in het eerste tijdvak deelnemen.
- 2 De locatiedirecteur zendt jaarlijks voor de aanvang van de centrale examens in het eerste tijdvak aan DUO een lijst met cijfers van de door de kandidaat behaalde cijfers.
- 3 De minister van Onderwijs of namens hem DUO (Examendiensten) wijst voor elke school gecommiteerden aan.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.
- 5 Het centraal examen wordt afgenomen conform de artikelen 36 tot en met 46 van het Eindexamenbesluit VO.
- 6 Het rooster van het centraal examen wordt tijdig aan de kandidaten bekend gemaakt.
- 7 Het centraal examen wordt afgenomen in het laatste leerjaar.
- 8 Het centraal examen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door een staatsexamencommissie.

Artikel 23 Verhinderung centraal examen

- 1 Indien een kandidaat om een geldige reden, dit ter beoordeling van de locatiedirecteur, verhinderd is bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het Centraal Examen zoveel mogelijk toetsen te voltooien.
- 2 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.

Artikel 24 De algemene gang van zaken tijdens het Centraal Examen

- 1 De in het rooster genoemde aanvangstijd is steeds de tijd waarop met het maken van het examenwerk moet worden begonnen. De kandidaat dient met het oog op eventuele instructies altijd 10 minuten voor de aanvang der zittingen aanwezig te zijn bij de examenzaal. Op de eerste zitting behoort de kandidaat 15 minuten eerder aanwezig te zijn.
- 2 Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op en leveren dit ondertekend in bij de locatiedirecteur samen met het gemaakte examenwerk.
- 3 Het meenemen van mobiele telefoons en smartwatches in de examenzaal is niet toegestaan.
- 4 Als de kandidaat te laat komt, mag hij uiterlijk tot een half uur na het begin van de zitting tot het examenvertrek worden toegelaten. De kandidaat moet zijn werk echter wel tegelijk met de andere kandidaten inleveren aan het eind van de zitting, dat wil zeggen dat hij geen tijdcompensatie krijgt.
- 5 Het werk wordt niet met potlood gemaakt. Dit is niet van toepassing op tekeningen en grafieken. Gebruik van correctielak is niet toegestaan.
- 6 Om de rust in de examenzaal te bevorderen krijgt de kandidaat alleen een half uur voor de sluiting van de zitting de gelegenheid zijn werk in te leveren en te vertrekken.
- 7 Het einde van elke zitting wordt door de daartoe gemachtigde functionaris aangekondigd. Alle kandidaten blijven zwijgend op hun plaats tot het werk van hen door de surveillanten in ontvangst genomen is en het teken gegeven is dat ze mogen vertrekken.

- 8 Het werk wordt gemaakt op papier (en evt. kladpapier), gewaarmerkt en verstrekt door de school, tenzij door de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, ander papier is verstrekt. De kandidaat plaatst op de daartoe aangewezen plaats zijn examenummer en zijn naam. Daarnaast vermeldt de kandidaat het aantal ingeleverde bladen.
- 9 Omtrent de opgaven worden geen mededelingen of inlichtingen van welke aard of door wie dan ook aan de kandidaten verstrekt.
- 10 Het gebruik van boeken, tabellen en andere hulpmiddelen door de kandidaat is verboden met uitzondering van die boeken tabellen en hulpmiddelen waarvan het gebruik door de commissie belast met de vaststelling van de opgaven, zijn toegestaan. Voor de aanvang van het centraal examen wordt aangegeven welke boeken, tabellen en hulpmiddelen door de school worden verstrekt.
(Woorden)boeken en andere hulpmiddelen die de kandidaat geacht wordt mee te nemen, worden door de daartoe gemachtigde functionarissen gecontroleerd.
- 11 Gedurende het examen is het de kandidaat niet geoorloofd zonder toestemming van degenen die toezicht houden het examenlokaal te verlaten.
- 12 De examenopgaven mogen evenals het kladwerk van de kandidaat niet voor het einde van de zitting worden meegenomen.

IV UITSLAG EN DIPLOMERING

Artikel 25 Eindcijfer vakken schoolexamen

- 1 Het eindcijfer voor alle vakken van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- 2 De examinerator bepaalt het eindcijfer voor een vak op één decimaal. Voor de berekening van de uitslag wordt dit cijfer afgerond op een heel cijfer.
- 3 De waardering voor het vak lichamelijke opvoeding wordt uitgedrukt in woorden. (i.c. “onvoldoende”, “voldoende”, “goed”).
- 4 Eén van de meewegende cijfers is het combinatiecijfer, dat een gemiddelde is van de onderdelen die daarin een plaats hebben gekregen. Het gaat hierbij om het vak levensbeschouwelijke vorming, het vak maatschappijleer, het vak culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk (en indien van toepassing het vak KCV).
- 5 Voor de diverse onderdelen van het combinatiecijfer, genoemd in lid 4 van dit artikel, geldt dat er geen afgerond deelcijfer lager dan 4 is behaald.

Artikel 26 Eindcijfer vakken met centraal examen

- 1 Het eindcijfer voor alle vakken met een centraal examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- 2 Het eindcijfer is het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen (in één decimaal) en het cijfer voor het centraal examen (in één decimaal). Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het, indien de cijfers achter de komma 45 of minder zijn, naar beneden afgerond en indien deze 50 of meer zijn, naar boven afgerond.

Artikel 27 Vaststelling uitslag

- 1 De locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in artikel 28.
- 2 Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen betrekken de locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. Het overgebleven vakkenpakket moet voldoen aan de door de overheid gestelde eisen.

Artikel 28 Uitslag

- 1 De kandidaat die eindexamen VWO of HAVO heeft afgelegd en het centraal examen voor alle vakken heeft afgelegd binnen een schooljaar, is geslaagd
  - a indien het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is,
  - b indien hij voor de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde niet meer dan één onvoldoende eindcijfer, minimaal 5, heeft gescoord,
  - c indien hij:
    - alle cijfers 6 of hoger heeft
    - één 5 heeft en de rest van de cijfers 6 of hoger heeft
    - één 4 heeft en de rest van de cijfers 6 of hoger heeft en het gemiddelde van alle cijfers minimaal 6.0 is
    - twee x 5 heeft en de rest van de cijfers 6 of hoger heeft en het gemiddelde van alle cijfers minimaal 6.0 is
    - één 4 en één 5 heeft en de rest van de cijfers 6 of hoger heeft en het gemiddelde van alle cijfers minimaal 6.0 is,
  - d indien geen van de eindcijfers van onderdelen van het combinatiecijfer, lager is dan 4.

- 2 In aanvulling op het eerste lid geldt tevens als voorwaarde dat het vak lichamelijke opvoeding moet zijn beoordeeld als **`voldoende' of `goed'**.
- 3 De kandidaat die het eindexamen heeft afgelegd en niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste en tweede lid, is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing bedoeld in artikel 29.
- 4 De kandidaat die voor alle vakken gemiddeld een acht heeft behaald kan in aanmerking komen voor het predicaat Cum Laude.
De complete regeling is te vinden in artikel 52a van het Eindexamenbesluit VO.
- 5 Zodra de uitslag is vastgesteld, maakt de locatiedirecteur deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 29 bepaalde. De hier bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 29, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 29 Herkansing centraal examen

- 1 De kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat de uitslag volgens artikel 27 is vastgesteld het recht in het tweede tijdvak, of indien artikel 23, lid 2, van toepassing is, in het derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.
- 2 De kandidaat die in het eerste tijdvak zijn centraal examen niet heeft afgerond, wordt in het tweede, eventueel derde tijdvak, in de gelegenheid gesteld zijn centraal examen af te ronden.
- 2 De kandidaat stelt de locatiedirecteur voor op een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
- 3 Het hoogste van de cijfers behaald bij het tweede tijdvak en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer.
- 4 Na afloop van het tweede tijdvak wordt de uitslag definitief vastgesteld en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat medegedeeld.

Artikel 30 Diploma en cijferlijst:

- 1 De locatiedirecteur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld:
  - de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen
  - het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk
  - de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding
  - de eindcijfers voor de examenvakken
  - alsmede de uitslag van het eindexamen
- 2 De locatiedirecteur reikt aan elke op grond van de definitieve uitslag voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit.
- 3 Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste tezamen een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
- 4 De locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

V OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 31 Afwijking in de wijze van examineren

1. a. De locatiedirecteur kan toestaan dat een kandidaat met een lichamelijke of verstandelijke beperking het examen (schoolexamen of centraal examen) geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de locatiedirecteur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd binnen de daartoe geldende richtlijnen. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
- b. De locatiedirecteur kan een leerling die een geldig rapport van een erkend psycholoog of orthopedagoog kan overleggen een verlenging van de duur van de desbetreffende examentoets (schoolexamen of centraal examen) met ten hoogste 30 minuten verlenen en/of een andere aanpassing aangegeven in het rapport van de deskundige toestaan. Hij doet hiervan melding aan de inspectie.
2. Het Bevoegd Gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De hier bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal - en letterkunde,
  - b. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
3. De in het tweede lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het examen (schoolexamen of centraal examen) slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende examentoets met ten hoogste 30 minuten. De inspectie wordt hiervan op de hoogte gesteld.

Artikel 32 Bewaren examenwerk

1. Het werk van het centraal examen der kandidaten wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de locatiedirecteur, ter inzage voor belanghebbenden.

Artikel 33 Spreiding examen dagschool

1. Het bevoegd gezag van een dagschool kan, de inspectie gehoord hebbende, toestaan dat ten aanzien van kandidaten die in het laatste leerjaar langdurig ziek zijn en ten aanzien van kandidaten die lange tijd niet in staat zijn geweest onderwijs in het laatste leerjaar te volgen het eindexamen gespreid over twee schooljaren wordt afgenomen.

Artikel 34 Vervroegd examen afleggen in een voorexamenjaar

1. Voor leerlingen die daarvoor de capaciteiten bezitten, bestaat de mogelijkheid om in het voorexamenjaar het centraal examen voor één of meerdere vakken af te leggen. Kort gezegd betekent dit, dat de leerling de leerstof voor het betreffende vak in één jaar minder doet. Het totale lesprogramma is gelijk aan het reguliere lesprogramma. De beslissing over welke vakken hiervoor in aanmerking komen, ligt bij de school.

Artikel 35 Eindexamen doen op een hoger niveau

1. Voor leerlingen die daarvoor de capaciteiten bezitten, bestaat de mogelijkheid tot het afleggen van één of meerdere vakken op een hoger niveau. Een leerling die op de havo zit, kan bijvoorbeeld voor het vak geschiedenis het eindexamen op vwo-niveau afleggen. Ook de schoolexamentoetsen zijn dan op vwo-niveau.

Artikel 36 Slotbepalingen

- 1 In gevallen waarin dit reglement of het Programma van Toetsing en Afsluiting of het vigerende Eindexamenbesluit VO niet voorziet, beslist de locatiedirecteur of zijn eventuele vervanger.

Bijlage A – Vrijstellingen en herkansingen voor afgewezen eindexamenkandidaten

1. Vrijstellingen voor afgewezen kandidaten 5 havo

- a. Een havoleerling die voor het eindexamen zakt, moet alle vakken van het vijfde leerjaar, behoudens het gestelde onder sub b, c en d opnieuw volgen. Dit houdt tevens in dat hij alle toetsen voor die vakken moet overdoen.
Hij krijgt opnieuw het vastgestelde aantal herkansingen.
- b. Een havoleerling die voor het eindexamen zakt, maar vakken met alleen een schoolexamen met een voldoende heeft afgesloten, kan een verzoek bij de locatiedirecteur indienen een vrijstelling voor dat onderhavige vak te verkrijgen. Dit geldt niet voor het vak Lichamelijke opvoeding.
- c. Een havoleerling die voor het eindexamen zakt, kan een verzoek bij de locatiedirecteur indienen een vrijstelling voor het opnieuw maken van het profielwerkstuk (waarvan het cijfer opgenomen is in het combinatiecijfer) te verkrijgen.
- d. Een havoleerling die voor het eindexamen zakt, kan in het begin van het volgende schooljaar een verzoek bij de vakdocent indienen een vrijstelling voor een praktische opdracht te verkrijgen.

2. Extra herkansingsmogelijkheid voor afgewezen kandidaten 5 havo

Om ervoor te zorgen dat een slechte start in de voorexamenklas(sen) niet voor een tweede maal een negatieve rol kan vervullen in het examenjaar, krijgt een gezakte examenkandidaat de kans in het tweede examenjaar onvoldoende resultaten voor SE-toetsen uit de voorexamenklas te herkansen.

De gezakte examenkandidaat krijgt per vak de mogelijkheid een herkansing af te leggen indien het gemiddelde cijfer van de schriftelijke toetsen in het voorexamenjaar lager is dan een 5,5. Dezelfde regeling geldt tevens voor praktische opdrachten waarvan het cijfer lager is dan een 5,5.

De gezakte examenkandidaat dient contact op te nemen met de afdelingsleider voor het maken van afspraken betreffende tijd, plaats en inhoud van de toets(en).

3. Doorstroombepaling 5 havo naar 5 vwo

- a. Een leerling kan na het behalen van het havodiploma zijn opleiding vervolgen in 5 vwo mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:
  - het gekozen profiel is hetzelfde als het gevolgde profiel op de havo-afdeling.
  - het advies van zijn havo-examinatoren is met hem besproken.
- b. Een leerling met een havodiploma wordt op het vwo vrijgesteld van het onderwijs en het examen in de volgende vakken uit het gemeenschappelijk deel: maatschappijleer, LV en CKV.
- c. Het vak lichamelijke opvoeding moet wel worden gevolgd.

4. Vrijstellingen voor afgewezen kandidaten 6 vwo

- a. Een vwo-leerling die voor het eindexamen zakt, moet alle vakken van het vijfde leerjaar, behoudens het gestelde onder sub b, c en d opnieuw volgen. Dit houdt tevens in dat hij alle toetsen voor die vakken moet overdoen.
Hij krijgt opnieuw het vastgestelde aantal herkansingen.
- b. Een vwo-leerling die voor het eindexamen zakt, maar vakken met alleen een schoolexamen met een voldoende heeft afgesloten, kan een verzoek bij de locatiedirecteur indienen een vrijstelling voor dat onderhavige vak te verkrijgen. Dit geldt niet voor het vak Lichamelijke opvoeding.
- c. Een vwo-leerling die voor het eindexamen zakt, kan een verzoek bij de locatiedirecteur indienen een vrijstelling voor het opnieuw maken van het profielwerkstuk (waarvan het cijfer opgenomen is in het combinatiecijfer) te verkrijgen.
- d. Een vwo-leerling die voor het eindexamen zakt, kan in het begin van het volgende schooljaar een verzoek bij de vakdocent indienen een vrijstelling voor een praktische opdracht te verkrijgen.

5. Extra herkansingsmogelijkheid voor afgewezen kandidaten 6 vwo

Om ervoor te zorgen dat een slechte start in de voorexamenklas(sen) niet voor een tweede maal een negatieve rol kan vervullen in het examenjaar, krijgt een gezakte examenkandidaat de kans in het tweede examenjaar onvoldoende resultaten voor SE-toetsen uit de voorexamenklas te herkansen.

De gezakte examenkandidaat krijgt per vak de mogelijkheid een herkansing af te leggen indien het gemiddelde cijfer van de schriftelijke toetsen in het voorexamenjaar lager is dan een 5,5. Dezelfde regeling geldt tevens voor praktische opdrachten waarvan het cijfer lager is dan een 5,5.

De gezakte examenkandidaat dient contact op te nemen met de afdelingsleider voor het maken van afspraken betreffende tijd, plaats en inhoud van de toets(en).